

KATASTROFIN AINEKSET

KOULUTUSAAPINEN

YHÄ USEAMPI LAPSI ALOITTAÄ PERUSKOULUN MYÖS KEHITYSMAISSA. LÄHES PUOLET LAPSISTA KUITENKIN PÄÄTTÄÄ KOULUNSA ILMAN, ETTÄ ON KUNNOLLA OPPINUT LUKEMAAN, KIRJOITTAMAAN JA LASKEMAAN.

Opettajat
ilman rajoja

KIRKON ULKOMAANAPU

MAAILMASTA PUUTTUU 1,6 MILJOONAA PERUSKOULUN OPETTAJAA.

ESIPUHE

Yhä useampi lapsi aloittaa nykyään koulun kehitysmaissakin. Kokonaisuudessaan peruskoulutuksen ulkopuolelle jäävien lasten määrä laski vuosien 2000 ja 2011 välillä lähes puoleen, 102 miljoonasta 57 miljoonaan. Koulutuksen määrän lisääntyminen ei kuitenkaan merkittävästi näy oppimistuloksissa. 40 prosenttia Saharan Eteläpuolisen Afrikan nuorista on lukutaidottomia, ja maailman peruskouluikäisistä lapsista 38 prosenttia jää ilman kunnollista luku-, lasku- ja kirjoitustaitoa.

Yksi syy koulutuksen katastrofiin on maailmanlaajuinen opettajapulana. Jotta kaikkien lasten oikeus koulutukseen voisi toteutua, tarvittaisiin jopa 1,6 miljoonaa uutta perusasteen opettajaa, joista miljoona yksin Saharan eteläpuoliseen Afrikkaan. Kun toisenkin

asteen opettajat lasketaan mukaan, maailmasta puuttuu yhteensä 5,2 miljoonaa opettajaa.

Toinen ongelma on opetuksen heikko laatu. Kasvaviin luokkakokoihin on monissa maissa vastattu palkkaamalla nopealla tahdilla lisää opettajia. Tämän seurauksena miljoonat kouluissa toimivat opettajat ovat epäpäteviä.

YK:n kulttuuri- ja tiedejärjestön UNESCO:n viime vuoden raportissa Education for All – Global Monitoring arvioidaan, että 250 miljoonan lapsen perustaitojen puutteen hinta on vuosittain 129 miljardia dollaria. Tämä vastaa noin kymmentä prosenttia kaikesta koulutukseen käytetystä rahasta.

Koulutettu opettaja on strategisen sijoitus lapsen ja koko yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta. Lasten koulunkäynti edistää

tasa-arvoa, vähentää lapsiavioliittojen määrää ja auttaa alentamaan lapsikuolleisuutta. Erityisesti tyttöjen koulutus parantaa heidän mahdollisuuksiaan hankkia aikuisena toimeentulo ja osallistua päätöksentekoon. Koulunkäynti kasvattaa parempia tulevaisuuden vanhempia, luo perustan demokraattiselle yhteiskunnalle, lisää suvaitsevaisuutta, auttaa hyödynämään uutta teknologiaa ja edistää jopa terveellisempiä ja ympäristöystävällisempiä elintapoja.

Opettaja on kaikkein tärkein yksittäinen tekijä lapsen oppimisen, koulumenestyksen ja hyvinvoinnin kannalta. Pelkkä opettajien määrän lisääminen ei silti riitä. Jotta koulutukseen sijoitetuille varoille saadaan vastinetta, jokaisen opettajan täytyy saada riittävä kou-

lutus. Laadukas opettajankoulutus tukee opettajan aineenosaamista ja pedagogista taitoja.

Hyvin koulutettu opettaja pysyy pitämään kuria ilman väkivaltaa, opettamaan lapsen omalla äidinkielellä, ottamaan erilaiset lapset huomioon, lisäämään sukupuolten välistä tasa-arvoa ja tukemaan tyttöjen osallistumista luokassa. Myös koulutetut opettajat tarvitsevat mahdollisuuden ammatilliseen kehitykseen, puhumattakaan niistä opettajista, jotka toimivat opetustehtävissä kokonaan ilman pohjakoulutusta. Erityisen tärkeä rooli on naisopettajilla, sillä he lisäävät tutkitusti tyttöjen turvallisuutta koulussa ja toimivat roolimalleina omissa yhteisöissään.

KATASTROFIN AAKKOSET

A **frikkaan** tarvitaan miljoona uutta peruskoulun opettajaa. Koko maailmasta puuttuu yhteensä 1,6 miljoona peruskoulun opettajaa. Kun mukaan lasketaan toisen asteen koulutus, opettajia on jo 5,4 miljoonaa liian vähän. Lisäksi miljoonilta, kouluissa jo työskenteleviltä opettajilta, puuttuu riittävä koulutus.

B **urkina Fason** osalta Unesco on arvioinut, että jos maan kaikki naiset kävisivät peruskoulun, alle viisivuotiaiden lapsikuolleisuus alenisi 46 prosentilla. Toisen asteen koulutuksella lapsikuolleisuus vähenisi 76 prosenttiin.

C **osta Ricassa** köyhimmistäkin lapsista yli 80 prosenttia oppii perustaidot. Tšadissa vastaava luku on vain muutama prosentti. Viimeisimpien vuosikymmenten aikana Costa Rican valtio on käyttänyt 30 prosenttia julkisista menoistaan koulutukseen. Tämän tuloksena yli 95 prosenttia aikuisista osaa lukea, ja valtion palkkalistoilla työskentelee enemmän opettajia kuin poliiseja.

Dollari, joka käytetään koulutukseen, lisää talouskasvua 10–15 dollarilla. PISA-testien (Programme for International Student Assessment) tulosten sanotaan ennakoivan talouskasvua paremmin kuin valtion yleinen koulutuksen taso. Talouskasvun aikaansaama hyvinvointi myös jakaantuu tasaisemmin siellä, missä koulutus on kaikkien saatavilla.

Etelä-Sudanin väestöstä 65 prosenttia on naisia, mutta opettajista vain 10 prosenttia. Naisopettajilla on erityisen tärkeä rooli. He houkuttelevat tyttöjä kouluun, toimivat roolimalleina ja lisäävät tyttölasten turvallisuutta koulupäivien aikana.

Filippiineillä taifuuni Haiyan aiheutti vuonna 2013 vakavia vahinkoja. Taifuuni vaikutti 1,4 miljoonan koululaisen elämään ja vaurioitti yli 20 000 luokkahuonetta. Humanitaarisissa kriiseissä lapset ovat usein kaikkein heikoimmassa asemassa, mutta arki normalisoituu, kun lapset pääsevät takaisin kouluun.

Google tietää kaiken. Menestyminen työelämässä ei enää riipu ihmisen hankkimista tiedoista vaan siitä, kuinka hyvin hän niitä soveltaa ja kuinka hyvin hän omaksuu esimerkiksi uutta teknologiaa. Liian moni nuori päättää koulun ja päätyy heikon osaamisen takia huonosti palkattuun työhön.

Hauraissa valtioissa opettajien työ on erityisen haastavaa. Ulkoisen tai sisäisen selkkauksen seurauksena konfliktin vaikutukset tuntuvat arjessa. Peruspalvelut ovat usein heikkoja, ja valtio painii suurten kehityshaasteiden kanssa. Opettajan-koulutuksella pystytään vaikuttamaan yhteiskunnan raken-teisiin. Koulutettu opettaja on parhaimmillaan rauhanomai-sen kehityksen muutosagentti.

Inklusiivinen opetus edistää ja tukee kaikkien oppilaiden onnistumista sekä hyvää kasvua ja kehitystä. Suomessa tasa-arvoinen opetus on ollut peruskouluajattelun kulmakivi. Menestyksenkäs inklusiivinen opetus edellyttää sekä toimin-takulttuurin ja -rakenteiden että pedagogisten menetelmien kehittämistä.

Jordaniassa Za'atrin pakolaisleirillä 30 000 kouluikäistä lasta on pyritty samaan takaisin kouluun niin pian kuin mahdol-lista. Opintie poikkeusoloissa on tärkeää, sillä koulu tarjoaa suojaa sekä normaalin arjen lasten elämään.

Keniassa opettajat ja kuudesluokkalaiset tekivät saman mate-matiikan kokeen. Oppilaat saivat 47 prosenttia maksimipiste-määrästä, opettajat ylsivät 60 prosenttiin.

Lukutaidottomuus on nuorten parissa yleisempää kuin aiemmin on uskottu. Saharan eteläpuolisessa Afrikassa 40 prosenttia nuorista ei osaa lukea. Jos perustaidot jäävät ensimmäisillä luokilla hankkimatta, lapsen on vaikea selviytyä myöhemmistä opinnoista ja oppia työelämässä tarvittavia taitoja.

Minimistandardit. Ne tarkoittavat avustustyötä tekevien kansalaisjärjestöjen ja YK-järjestöjen yhdessä sopimia hyviä käytäntöjä humanitaarisissa kriiseissä. Käytäntöjen avulla voidaan turvata riittävä koulutuksen laatu. International Networks for Education in Emergencies (INEE) määrittelee opetusalan minimistandardeissa laadukkaan opetuksen näin: se tapahtuu turvallisessa ympäristössä, osaavien ja koulutettujen opettajien johdolla ja laadukkailla opetusmenetelmillä. Opetussuunnitelman pitää olla relevantti ja sopia paikalliseen kulttuuriin myös kielellisesti. Oppimateriaalia pitää olla riittävästi, ja opetusryhmien on oltava tarpeeksi pieniä. Oppilaille annetaan perusopetuksen ohessa mahdollisuus virkistykseen ja leikkiin.

Nälkä kurnii monen koululaisenvatsassa. Koulumatkat voivat maaseudulla olla todella pitkiä, eikä koulupäivän aikana tarjota ruokaa. Suomalainen kouluruoka on poikkeuksellinen etuoikeus, joka vaikuttaa myös oppimistuloksiin.

Oppimistulokset ovat laskeneet maailmassa samassa suhteessa, kun koulua käyvien lasten määrä on kasvanut. OECD-maiden ja matalan tulotason maiden välillä oppimistuloksissa on suuria eroja, mutta yhtä lailla erot ovat kehitysmaiden sisällä ovat valtavia. Maaseudun koulut pitävät häntäpäätä verrattuna kaupunkikouluihin.

Pakolaisleireillä on tärkeää tarjota opetusta kaikille: lapsille, nuorille ja aikuisille. YK:n pakolaisjärjestön UNHCR:n mukaan pakolaiset joutuvat viettämään pakolaisleirillä keskimäärin 17 vuotta. Ilman koulutusta pakolaiset jäävät vaille elämässä tarvittavia valmiuksia.

Qatarissa jokaista koulutettua opettajaa kohden on vain 22 oppilasta. Vastaavasti Keski-Afrikan tasavallassa koulutetulla opettajalla on vastuullaan yli 140 lasta.

Ruandassa 92 prosenttia opettajista työskentelee määräaikaississa työsuhteissa, alle 10 dollarin päiväpalkalla.

Saharan eteläpuolisessa Afrikassa koulutus näkyy nuorten äänestyskäyttäytymisessäkin. 18 maassa peruskoulun käyneet äänestivät demokraattista vaihtoehtoa 1,5 kertaa useammin kuin he, joilla ei ollut lainkaan koulutusta.

Tansaniassa vain joka neljäs oppilas läpäisi päättökokeen vuonna 2012. Huono oppimistulos on seurausta yläkoulun oppilasmäärien kasvusta ja puutteellisista opetussuunnitelmista. Oppilasmäärät alkoivat kasvaa, kun koulumaksumat poistettiin. Pulaa on opettajista, opetustiloista ja oppimateriaaleista. Opettajapula on johtanut siihen, että opettajien koulutus on lyhennetty kahdesta vuodesta yhteen.

Uusi teknologia luo paineita koulutussektorille. Maailman Pankin mukaan ne maat, joissa opetuksen painopiste on siirtynyt manuaalisista taidoista korostamaan kognitiivisia taitoja, menestyvät taloudellisesti paremmin. Koulutettu väestö omaksuu uutta teknologiaa kouluttamattomia nopeammin.

Vähemmistö on koulutuksen suhteen epätasa-arvoisessa asemassa. Vaikka Intiassa kaikissa osavaltioissa on käytössä kasteihin pohjautuvat kiintiöt, lasten äidinkieltä taitavista opettajista on suuri pula etenkin maaseudulla. Meksikossa alkuperäiskielellä opettavat ovat usein kouluttamattomampia kuin pääkielellä toimivat opettajat.

Xeli rasti ruutuun on useimpien maiden koevastaus. Tämä ei kuitenkaan ohjaa soveltamaan opittua tietoa. Suomalainen koulujärjestelmä ei perustu testaamiseen. Oppilasarvioinnin kehittämisessä suomalaisopettajilla on maailmalle paljon annettavaa.

Y **K:n lapsen oikeuksien** sopimuksen myötä maailman valtiot ovat sitoutuneet takaamaan kaikille lapsille ilmaisen perusopetuksen. Koulua käymättömien lasten määrä laski vuosien 2000 ja 2011 välillä 102 miljoonasta 57 miljoonaan. Vuosikymmenen lopulla edistys taantui, mutta silti kaikkein köyhimmissäkin maissa peruskouluissa kirjoilla olevien lasten määrä on noussut 80 prosenttiin.

Z **imbabwessa** yhteiskunnalliset erot lasten oppimistuloksissa ovat valtavat: köyhistä lapsista noin 20 prosenttia käy alakoulun loppuun ja saavuttaa valtakunnallisen minimitason matematiikan osaamisessa. Parempituloisten lasten kohdalla luku on 70 prosenttia.

Ä esiintyy ruotsin, norjan ja tanskan kielen lisäksi eteläsaamen, koltansaamen, luulajansaamen, baijerin, istro-romanian, pohjoisfriisin, vallonin ja tšamorron aakkosissa. Vaikka Ä sisältyy suomen aakkosiin, sitä ei esiinny suomenkielisissä sanoissa.

Ä **idit**, jotka ovat itse saaneet käydä koulua, edistävät kasvatuksessa terveellisempiä ja ympäristöystävällisempiä elintapoja. He saavat vähemmän lapsia ja kannustavat lapsiaan opintielle. Naisten kouluttaminen myös vähentää lapsikuolleisuutta ja mahdollistaa näille paremman toimeentulon tulevaisuudessa.

Ö sisältyy vain kymmenen kielen aakkosiin. Äidinkielellä on valtava vaikutus opetuksen laatuun ja oppimistuloksiin. Muulla kuin äidinkielellään opiskelemaan joutuvat lapset ovat Unescon mukaan myös suuremmassa vaarassa keskeyttää koulunkäynnin muita aiemmin.

Opettajat ilman rajoja

KIRKON ULKOMAANAPU

UUSI VERKOSTO tarjoaa opetus-
ja kasvatusalan ammattilaisille

- uusia tapoja osallistua Suomessa ja ulkomailla
- sisältöä ja työkaluja globaalikasvatukseen
- mahdollisuuden laajentaa omaa osaamistaan ja saada uusia kokemuksia.

OPETTAJAT ILMAN RAJOJA

-verkosto opetus- ja kasvatusalan ammattilaisille

Verkosto tarjoaa tukea globaalikasvatukseen kotimaassa, mahdollisuuden käyttää ja kehittää osaamistaan maailmalla ja tukea paikallisten opettajien osaamista kehitysmaissa.

Uuden, Opettajat ilman rajoja -verkoston tavoitteena on tukea kehitysmaiden opettajien pedagogista osaamista maailman hauraimmissa valtioissa.

Toinen tavoite on tukea globaalikasvatusta suomalaisissa kouluissa kehittämällä kouluarkeen sopivia työvälineitä, malleja, menetelmiä ja uusia materiaaleja.

Kolmas tavoite on tarjota alan ammattilaisille mahdollisuus laajentaa omaa osaamistaan 3–12 kuukauden vapaaehtoisjaksoilla kehittyvissä maissa.

Rekisteröitymällä Opettajat ilman rajoja -verkkoon voit seurata verkoston kehittymistä uutiskirjeiden kautta sekä halutessasi osallistua ja vaikuttaa kehittyvän verkoston toimintaan.

Ota yhteyttä:

opettajatilmanrajoja@kirkonulkomaanapu.fi

Minna Törrönen

Yhteyspäällikkö

minna.torronen@kirkonulkomaanapu.fi

Mobile: 0400 385 441

Inka Hopsu

Yhteyspäällikkö

inka.hopsu@kirkonulkomaanapu.fi

Mobile: 040 167 6036

Liity osoitteessa:
www.opettajatilmanrajoja.fi

Käy myös tykkäämässä
Opettajat ilman rajoja
facebook-sivusta.